

Nacių pasididžiavimas
“Vilhelmas Gustloffas”

Vilhelmas Gustloffas
(1895-1936)

Vilhelmas Gustloffas gimė 1895 m. sausio 30 d. Šverino mieste Vokietijos šiaurėje, baigęs mokyklą pradėjo dirbti vietiniame banke, Pirmajame pasauliniame kare nedalyvavo dėl silpnos sveikatos. 1917 m. jis perėjo į banko filialą Šveicarijoje, kur dirbo draudimo agentu.

1929 m. Gustloffas įstojo į nacių partiją ir energingai verbavo Šveicarijoje gyvenančius vokiečius į nacių partiją. Netrukus jam pasisekė sukurti Vokiečių nacionalsocialistų darbininkų partijos Šveicarijos skyrių Davose.

Jis energingai skleidė antisemitinę propagandą platindamas “Siono išminčių protokolus”. 1936 m. vasario 4 d. Gustloffą nušovė studentas žydas **Davidas Frankfurteris**. Teisėjo paklaustas, kodėl jis taip padarė, Frankfurteris atsakė: “Todėl, kad esu žydas”

Davidas Frankfurteris (1909-1982)

D.Frankfurteris gimė rabino šeimoje, studijavo mediciną Vienoje, Leipcige, Frankfurte. 1934 m. Jis apsigyveno Davose, kur nusprendė nužudyti nacių partijos Šveicarijos skyriaus vadovą Vilhelmą Gustloffą. Nušovęs Gustloffą, Frankfurteris iš karto pasidavė policijai, buvo nuteistas kalėti 18 metų.

Visi to meto Europos žydų laikraščiai pasmerkė Frankfurterio nusikaltimą. 1945 m. vasario 27 d. jis parašė malonės prašymą, kuris buvo patenkintas, su sąlyga, kad Frankfurteris apmokės teismo išlaidas ir išvyks iš Šveicarijos. Po karo jis gyveno Palestinoje, kovojo už Izraelio nepriklausomybę, ėjo įvairias pareigas gynybos ministerijoje.

Davosas

Davoso miesto istorija prasidėjo nuo to, kad dar XIX a. medikai kalnų slėnio mikroklimatą pripažino tinkamu plaučių ligoms gydyti. Čia besigydydamas **Robertas Stivensonas** parašė romaną “**Lobių sala**”, **Tomas Manas** Davosą pavertė “**Stebuklingo kalno**” veiksmo vieta.

Gustloffo nužudymą naciai panaudojo propagandos tikslais, Vokietijoje paskelbtas gedulas, Šverine įvyko iškilmingos Gustloffo laidotuvės, dalyvaujant A.Hitleriui ir J.Gebelsui Gustloffas išaukštintas kaip kankinys, gatvės ir aikštės visoje Vokietijoje pavadintos jo vardu, Šverine sukurtas memorialinis kompleksas (nugriautas 1945 m.).

Organizacijos “**Jėga per džiaugsmą**” poreikiams 1937 m. pastatytas didžiausias okeaninis laineris. Buvo manoma lainerį pavadinti Hitlerio vardu, bet Hitleris nusprendė kitaip – laineris tapo “**Vilhelmu Gustloffu**”

“Vilhelmas Gustloffas”

1933 m. naciams atėjus į valdžią, viena valstybės veiklos kryptų buvo plačios socialinio aprūpinimo sistemos kūrimas. Netrukus eilinis vokiečių darbininkas pagal jam teikiamas lengvatas ir paslaugas atsidūrė daug geresnėje padėtyje, negu darbininkai kitose Europos šalyse.

“Vokiečių darbo fronto” struktūroje sukurta organizacija **“Jėga per džiaugsmą”**, kurios tikslas buvo organizuoti darbininkų poilsį. Tam reikalui sukurta ištisa laivų flotilė pigioms pramoginėms ir pažintinėms darbininkų kelionėms.

“Vokiečių darbo frontas” atsirado 1933 m. gegužės 10 d. išvaikius profesines sąjungas ir perėmus jų turtą. “Frontas” jungė darbininkus ir darbdavius. “Fronto” nariais tapo 22 milijonai žmonių. Tikslas buvo kovoti už darbininkų teises, prieš kapitalizmą, liberalizmą, revoliuciją. Išaugo darbo užmokestis, pagerėjo darbo sąlygos – “Vokiečių darbo frontas” susilaukė populiarumo ir pagarbos.

Robertas Lėjus
(1890-1945),
“Vokiečių darbo
fronto” vadovas

Robertas Lėjus į nacių partiją įstojo 1923 m., perskaitęs Hitlerio kalbas, pasakytas teisme po “Alaus pučo”. Visiškai palaikydamas Hitlerį, nusipelnė jo pasitikėjimą ir 1933 m. tapo “Vokiečių darbo fronto” vadovu. Pramonininkams padedant, jis greitai areštavo profesinių sąjungų lyderius ir pareiškė, kad Vokietijoje nėra klasių kovos

Lėjus buvo alkoholikas, bet tai jam nesutrukdė paskelbti pirmąją bendranacionalinę kovos prieš girtavimą kampaniją, kad būtų taupomi šeimos pinigai. 1945 m. gegužės 16 d. Lėjų areštavo Sąjungininkai, ir jis Niurnberge laukė teismo, bet nusižudė dar iki proceso pradžios, suplėšęs rankšluostį ir pasidaręs virvę. Hermanas Geringas džiaugėsi, kad Lėjus nusižudė – teisme jis galėjęs užtraukti gėdą naciams.

Organizacijos
“Jėga per
džiaugsmą”
emblema

“Vilhelmas Gustloffas” plaukiojo palei Norvegijos, Ispanijos, Italijos, Vokietijos ir Danijos krantus. Bilietų kainos darbininkams “Jėgos per džiaugsmą” laivais buvo tris kartus mažesnės, negu kitose šalyse. Apie 20 milijonų žmonių (beveik ketvirtadalis šalies gyventojų) pasinaudojo šios programos paslaugomis.

Riugeno sala

Vienas ilgiausių pastatų pasaulyje, kompleksas Proros kurorte Riugeno saloje

Prora — jūrų kurortas Vokietijai priklausančioje Riugeno saloje Baltijos jūroje. Kurortą išgarsino gigantiški poilsio namai (*Koloss von Prora*), pastatyti 1936—1939 m. “Jėgos per džiaugsmą” užsakymu. 150 metrų nuo vandens stovėję namai (aštuoni pastatai) talpino 20 tūkstančių poilsiautojų. Bendras namų ilgis 4500 metrų.

Kompleksas Proroje

Kompleksas 2014 m.

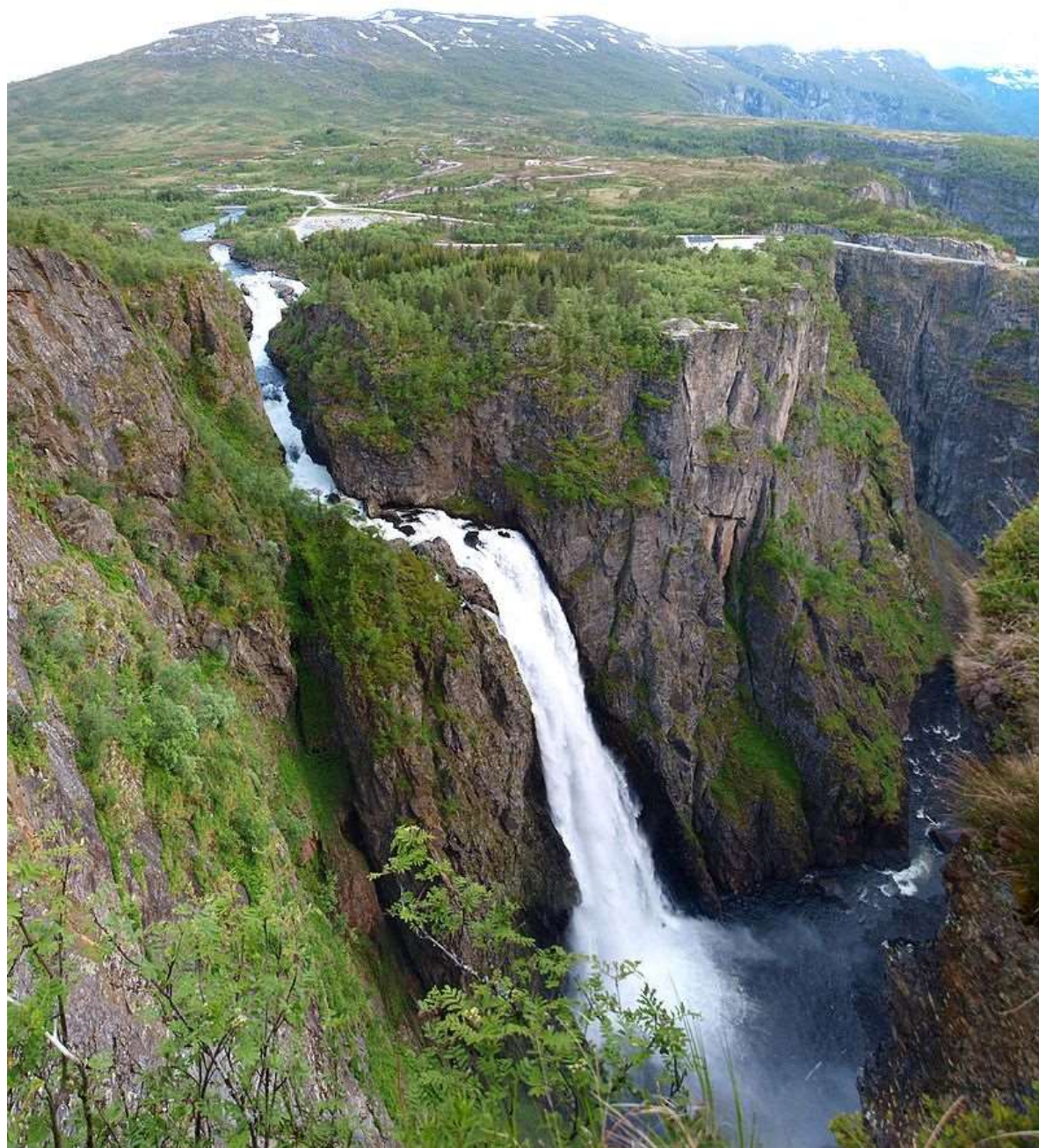

Hardangerio fiordas (kurį matydavo poilsiautojai iš Vokietijos) yra Norvegijos pietvakariuose, trečias pagal ilgį pasaulyje. Fiordą supa kalnai iki 1,5 km, nuo kurių krenta daugybė nuostabių krioklių. Vienas iš jų – **Vioringsfoseno** krioklys

Vioringsfoseno krioklio bendras aukštis —
182 metrai, laisvo vandens kritimo
aukštis — 145 metrai

Vioringngsfoseno
krioklys

Tokius ir panašius
vaizdus matė
“Gustloffo”
keleiviai

Fiordo Sognè ilgis — 204 kilometrai, gylis siekia 1308 metrus (tai giliausias fiordas Europoje). Norvegijoje jis vadinamas “Fiordų karaliumi”

Gyvenvietė prie Sognė fiordo

Gyvenvietė prie Sognė fiordo

Bergen as Norvegijoje

“Briedžio”
leidykloje 2015 m.
Išleista keliolikos
autorių knyga

Iš knygos “**Svajonių laivas**”: 1938 m. kovo 24 d. į pirmąją laivo kelionę jūra buvo pakviesta apie 1 000 austrų. Grįžę iš jos sužavėti keliauninkai pasiuntė telegramą Hitleriui, pasirašę: “Tūkstantis laimingų austrų”.

1938 m. balandžio mėnesį Hitleris rengė referendumą dėl Austrijos prijungimo įteisinimo. Balandžio 10 d. “Vilhelmas Gustloffas” atplaukė į Londoną, kad į jį galėtų įlipti 2000 vokiečių ir austrų, gyvenančių Didžiojoje Britanijoje, ir balsuoti, bet buvo ir propagandinis momentas – ypatingas laivas turėjo pademonstruoti, kad Vokietija yra socialiai teisinga valstybė

1939 m. rugsėjo 28 d. Vokietijai ir Tarybų Sąjungai pasirašius sienos ir draugystės sutartį, iš teritorijų, atitekusių Tarybų Sąjungos įtakos sferai, turėjo būti iškeldinti vokiečių tautybės gyventojai. Iki lapkričio 6 d. iš Estijos į Reichą buvo perkelta 11 500 vokiečių, o gruodžio 15 d. iš Latvijos jau buvo išvykę 52 000 vokiečių. Apie trys ketvirtadaliai perkeltų vokiečių įsikūrė

okupuotos Lenkijos miestuose.

Prekybininkai, amatininkai, akademikai ir tarnautojai nesunkiai rado darbą.

Ūkininkams čia buvo duoti žemės plotai didesni už tuos, kokius jie turėjo Latvijoje ir Estijoje. Vokiečių integracija vyko deportuotų lenkų ir žydų sąskaita.

Atvykėliai nenorėjo į tai gilintis, nes manėsi esą pranašesni už lenkus ir žydus.

Maždaug po penkerių metų iš Lenkijos ir Vakarų Prūsijos teko bėgti ne tik Baltijos vokiečiams, bet ir vietiniams vokiečiams. Laivai su bėgančiais žmonėmis buvo skandinami – perkėlimas į Reichą daugeliui Baltijos vokiečių buvo perkėlimas į aną pasaulį.

“Vilhelmas Gustloffas” jūrose praleido pusantrų metų ir atliko 50 kruizų pagal “Jėgos per džiaugsmą” programą. Jame pabuvojo apie 65 000 poilsiautojų

1939 m. gegužės 20 d. laineris pirmą kartą pervežė kariškius — vokiečių savanorius iš “**Kondoro**” legiono, Ispanijos pilietiniame kare kovojusius Francisko Franko pusėje. Laivo pasirodymas su “didvyriais” Hamburge iššaukė didelį rezonansą visoje Vokietijoje – uost buvo speciali ceremonija, dalyvaujant valstybės vadovams

Paskutinis laivo kruizas buvo 1939 m. rugpjūčio 25 d., kai viduryje Viduržemio jūros kapitonas netikėtai gavo įsakymą skubiai grįžti į uostą – po savaitės prasidėjo pasaulinis karas. Laivas buvo perduotas kariniam jūrų laivynui ir paverstas plaukiojančia ligonine, perdažius jį atitinkamomis spalvomis

1940 m. vasarą laineris paverstas
povandeninio laivyno jūrininkų mokykla.
Vėl perdažytas pilka kamufliažine spalva,
laineris prarado Hagos konvencijos
apsaugą (kurią turėjo būdamas ligonine).
Laivas stovėjo Gdynės (Gotenhafeno)
uoste. 1943 m. spalio 9 d. bombarduojant
Gotenhafeną, laivas nukentėjo

1945 m. pradžioje atsirado daug bėgančių nuo artėjančios Raudonosios Armijos. Karinio jūrų pajėgų vado **Karlo Dionico** iniciatyva įvykdyta operacija “**Hanibalas**”, įėjusi į istoriją kaip stambiausia gyventojų evakuacija jūra – iš Rytų Prūsijos buvo išvežta beveik 2 milijonai žmonių

1945 m. sausio 30 d. "Vilhelmas Gustloffas" išplaukė iš Gotenhafeno. Dabartiniai tyrinėtojai teigia, kad jame turėjo būti 10 582 žmonės: 918 povandeninių laivų kursantų, 173 laivo ekipažo nariai, 373 moterys iš pagalbinio jūrų korpuso, 162 sunkiai sužeisti kariškiai ir 8956 pabėgėliai, daugiausia seneliai, moterys ir vaikai

Tarybinio povandeninio laivo S-13 vadas **Aleksandras Marinesko** pamatė ryškiai apšviestą laivą (kas jokių būdu nebuvo leidžiama) ir dvi valandas sekė paskui jį rinkdamas patogią poziciją laivo apšaudymui torpedomis.

Tais laikais povandeniniai laivai paviršiuje negalėjo plaukti greitai, bet lainerio kapitonas suvokė, kad laivas perkrautas ir nesuremontuotas po bombardavimo, ir plaukė lėčiau.

21 valandą 4 minutes povandeninis laivas iššovė tris torpedas su užrašais “**Už Tėvynę**”, “**Už tarybinę liaudį**”, “**Už Leningradą**”. Lainerio kapitonas pagal instrukciją įsakė nuleisti vandeniui atsparias pertvaras – dalis komandos buvo blokuota ir nebuvo kam nuleisti gelbėjimo valčių. Pagal vienus duomenis, laineris nuskendo per 26 minutes, pagal kitus – per valandą

Išgyveno nuo 1200 iki 2500 žmonių.
Maksimalus žuvusių skaičius 9985
žmonių. Didžiausias procentas žuvo
ekipažo žmonių – 90 procentų, pabėgėlių
žuvo 89 procentai

1960 m. Vokietijos Federacinėje Respublikoje sukurtas filmas "Naktis nusileido ant Gotenhafeno" (*"Nacht fiel über Gotenhafen"*). (Gotenhafenu vokiečiai vadino lenkų uostą Gdynę, kuris tarpukariu buvo įkurtas netoli Gdansko, nes Gdanskas (Dancigas) Lenkijai nepriklausė, o Lenkijai buvo reikalingas uostas.) Iš Gdynės "Vilhelmas Gustloffas" išplaukė į paskutinį reisą)

Ein Film von Frank Wisbar

NACHT

fiel über Gotenhafen

Made with 16mm Kodak film
for screening on 16mm film

Wichtiges Personal:
SONJA ZIMMER - CASSA NACH
BARITTEWOENLY - CARL LINDS
SAYRAB HOLLER - CATHIA PHILIPPE
BERT NANN - OTTMAR SCHNEIDER
DIE SCHWIMM
und FRIEDRICH DE FAY - ULLICH JONCKHE
FRANK WERTHE - THOMAS SCHLÖDER
WOLFGANG FAJETA - WOLFGANG WITTMANN

Geht: Peter Schiller und Karin Müller
Kasseler: Ullrich Jonckhe und Ullrich
Kasseler: Walter König
Kasseler: Hans-Walter Müller
Kasseler: Hans-Walter Müller
Kasseler: Hans-Walter Müller

Produktion und Vertrieb: DEUTSCHE FILM HANSA

Wolfgang, Traumann, Film

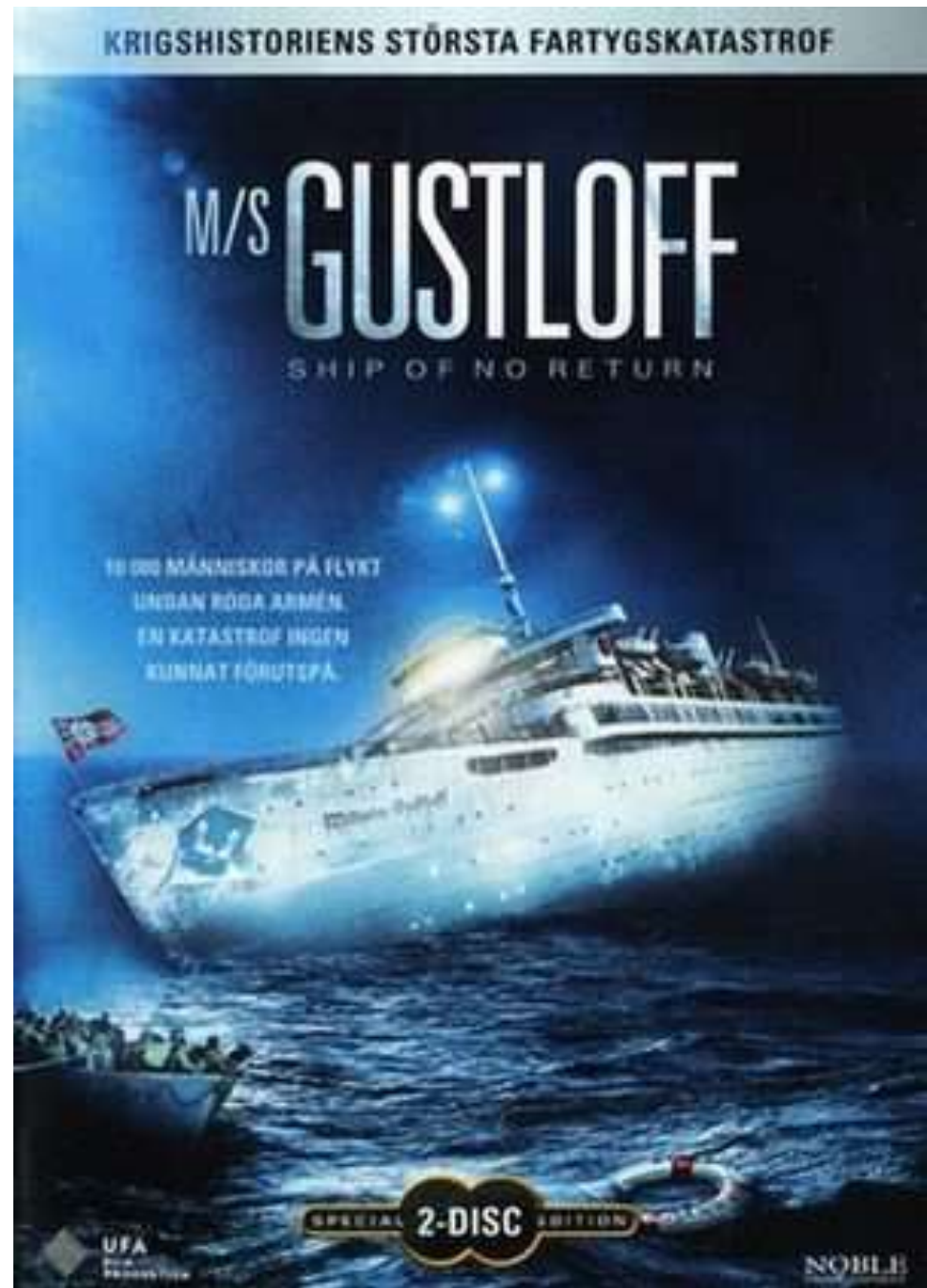

Pagrindiniai filmo herojai susitiko Svajonių laive” dar 1940 m. Šaunus karininkas iš pirmo žvilgsnio įsimylėjo gražią ir patrauklią kito karininko žmoną. Gyvenimo vingiai juos atvedė į “Vilhelmą Gustloffą”, kur jie kaip ir tūkstančiai nekaltų vokiečių pateko į siaubingą laivo katastrofą. Filmo kūrėjams vokiečiai – vienareikšmiškai karo aukos

2008 m. Vokietijoje
sukurtas filmas

Kitas to paties
filmo
pavadinimas

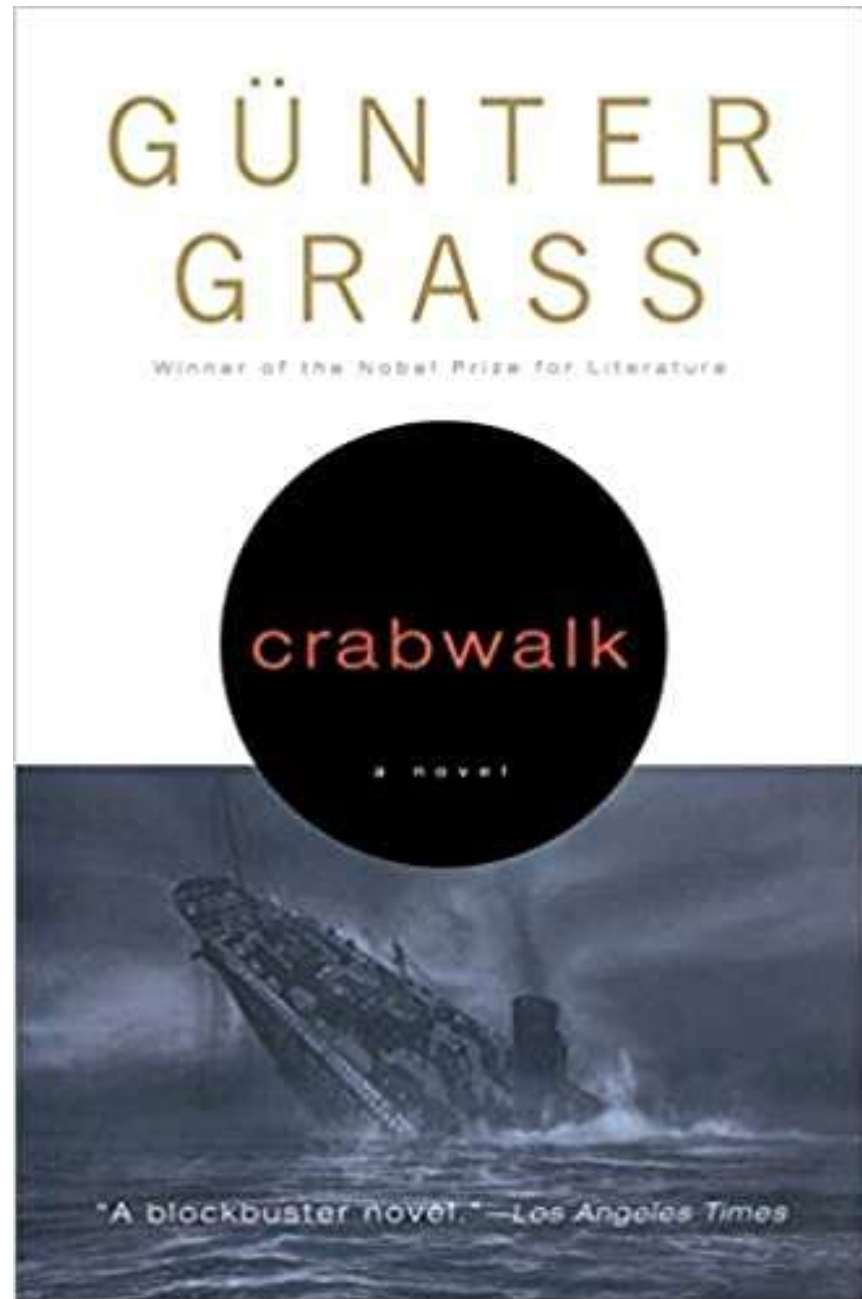
Šio filmo kūrėjų pozicija jau kitokia – vokiečiai supranta, kad karas atėjo į Vokietiją, kai kurie herojai suvokia, kad karas jau pralaimėtas, kad reikia galvoti apie ateitį. Viso filmo metu gestapo agentai laive ieškojo diversantų, kurie lyg ir padėjo tarybiniam povandeniniam laivui, nuskandinusiam “Vilhelmą Gustloffą”. Filme pabrėžiama, kad laineris dažytas karo laivo spalvomis, kad dauguma žuvusių buvo Vokietijos povandeninio laivyno kariškiai

Didelį rezonansą sukėlė vokiečių rašytojo
Giunterio Grasso knyga **”Im
Krebsgang”**, (2002 m.)

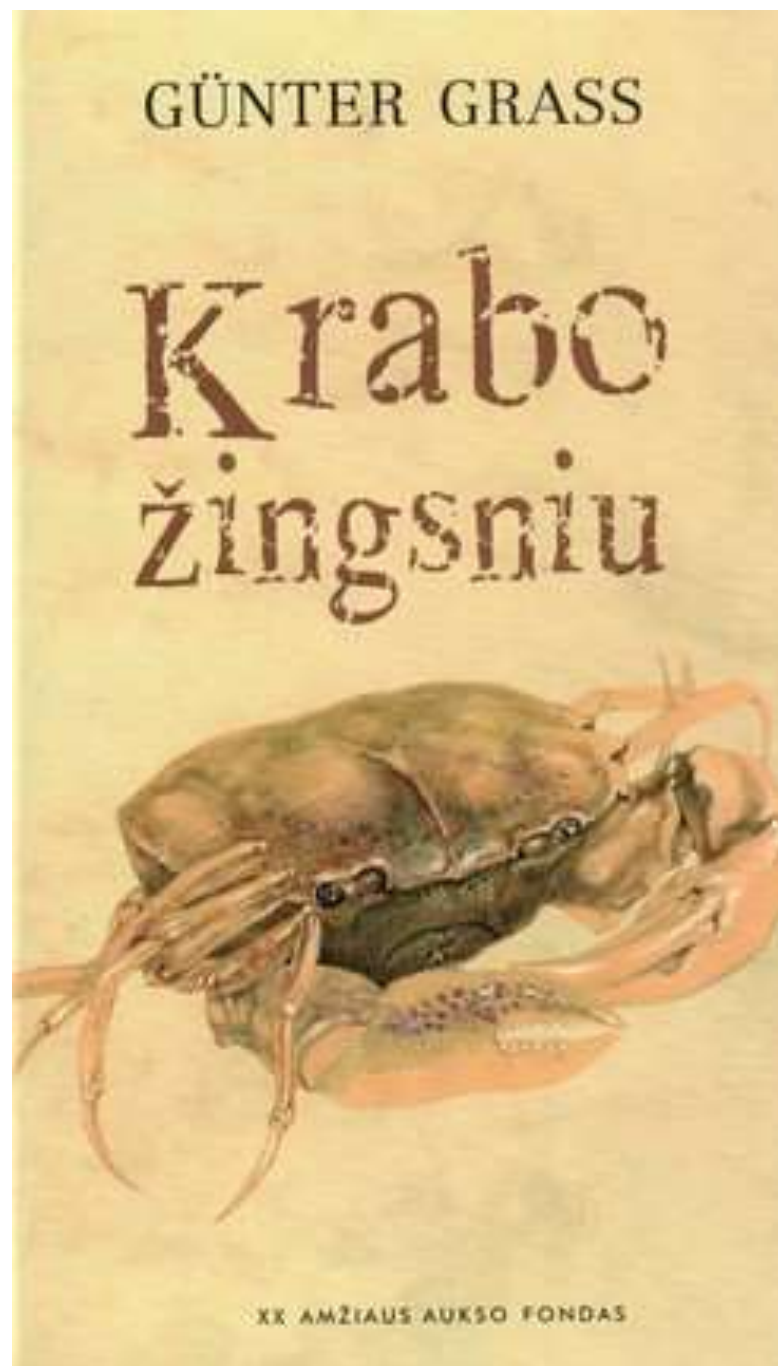
Giunteris Grāsas
(1927-2015), vokiečių
dramaturgas,
prozininkas, Nobelio
literatūros premijos
laureatas (1999 m.),
mums žinomas
daugiau kaip
“Skardinio būgnelio”
autorius

Išleista 2002 m.

Giunterio Graso knyga
“Krabo žingsniu”(2003
m.), bet pavadinimo
vertimas esąs
neteisingas, nes “Kreb”
vokiškiai, esą, reiškia ne
“krabas”, o “vėžys”)

Išleista 2004 m.

2000 m. Giunteris Grassas lankėsi Vilniuje ir kalbėjo, kad labai mažai Europoje kalbama apie vokiečių kančias karo metais, kad sugriauti vokiečių miestai, kad žuvo šimtai tūkstančių vokiečių bombarduojant Vokietijos miestus, kad 12 milijonų vokiečių išvaryti iš rytinių žemių.

Į tai galima atsakyti, kad tiesa – vokiečiams taip pat teko patirti vargo, bet garbusis rašytojas kalba taip, tarsi karas būtų vykęs tik keletą mėnesių ir tik Vokietijos teritorijoje. O juk vokiečių dėka buvo deginama ir niokojama visa Rytų Europa. Čia jau jokiomis istorijos svarstyklėmis lygybės nepadarysi

Aleksandras
Marinesko
(1913-1963)

“Vilhelmas Gustloffas” buvo pagalbinis Karinio jūrų laivyno laivas, į kurį buvo draudžiama sodinti civilius. “Vilhelmas Gustloffas” buvo ginkluotas. Jį lydėjo minininkas “**Liovē**”. “Gustloffė” buvo žymus skaičius sveikų kariškių. Dėl išvardintų priežasčių laivas buvo teisėtas karinis taikinys tarybiniam povandeniniam laivui

Povandeniniame laive S-13 buvo 47 ekipažo nariai, pusė iš jų – ukrainiečiai. Paskutinis iki šių laikų išgyvenęs ekipažo narys **Stanislavas Zvezdovas** pasakojo, kad labai gera buvo tarnauti su Aleksandru Marinesko (Marinesko tėvas buvo rumunas). Marinesko niekada netilpęs į karinių įstatų rėmus, dėl ko labai neįtiko vadovybės biurokratams. Jis ir Tarybų Sąjungos Didvyrio vardą gavo tik 1990 m., praėjus 27 metams po mirties.

Stanislavas Zvėzdovas (gim. 1928 m.)

A. Marinesko kapas Bogoslovo kapinėse Peterburge

